

Juozapo Albino Herbačiausko laiškas Baliui Sruogai, iki 1923-08-23, iš Krokuvos - į Miuncheną

Mielas Drauge! / Apturėjau iš Jūsų 2 korti su geromis žiniomis.

Mielas Drauge!

Apturėjau iš Jūsų 2 korti su geromis žiniomis. Ačiū Jums širdingai už Jūsų tikrą draugiškumą, už Jūsų trusą, už Jūsų pasišventimą mano labui...

Laukiu, laikiu pinigų, bet sulaukti nebegaliu. Per tai aš taip ilgai tylėjau ir Jums nieko nerašiau. Gal Stepon. [1] sunku? Būtų man labai liūdna, jeigu Step. būtų priverstas pasišvesti virš savo galės... Aš nenoriu taip sunkiai išnaudoti širdingai man užjaučiančių ypatų... Supraskit mane: aš geidžiu visados būti „džentelmenu“...

Nudžiugau, kad galėsiu grįžti tėvynėn[.] ačiū mano draugams, o ne ačiū valdžiai, kurios atskirieji nariai velniai težino[.] už ką dar vis ant manęs urzgia... Pridirbo „valdovais“ daug Prancūzijos (ir Lenkijos) šnipų, o manęs net ir lietuviu nenori pripažinti...

Pons Staneika [2] atsigabeno sau Ryman (kieno kaštu?) savo seserį iš Krakovo (NB. lenkę!!!), o man grįžti Tėvynėn nėra pinigų! Stačiai gėda apie tuos begėdiškus dalykus ir kalbėti... Mat lenkės - šnipai Ryme - yra reikalingesnės negu aš Lietuvoje... Dėl to ir nesistebėkit, kad Lietuvai taip ciniškai Vilnių atėmė... Ačiū tik „politikai“(*) tokių „lietuvų“, kaip ponai Staneikos, Milošai e tutti quanti [3]... Aš tai viską išaiškinsiu mūsų visuomenei, atvykęs Kaunan... Dabar jau galėsit suprasti, dėl ko ne kurie mūsų valdžios nariai nenori, kad aš būčiau Kaune! Jie baisiai manęs bijosi (jų sąžinė netyra)... Jie žino, kad aš visus šnipus pirštu parodysiu... Vienok ir be to bus skandalas... Lenkų šnipai Lietuvos valdžios atstovybėse jau per labai ciniškai elgiasi... Gėda, gėda, gėda... Nėra kam atstovauti Lietuvos garbę!!! Lenkų šnipai - kaipo „tikriausi lietuviai“ - taip sumakalavo dalykus, kad išties be mažos revoliucijos pas mus neapsieisim...

Meldžiu, praneškite mano vardu ponui Biržiškai, [4] kad aš, nesulaukęs iš jo nei jokio atsakymo, esmi tuomi baisiai paniekintas ir atsisakau būti Univers. [5] lektorium. Grįžęs Kaunan, aš rasiu sau darbą. Be jų „malonės“ tokioje chamizmo formoje apsieisim. Man gana to oficialinio chamizmo. Tfu! Begėdžiai! Kviesti Kaunan dar pradžioje lapkričio m., per m. ir lig šiol tylėti, nei jokios žinios nesuteikti! Lenkų kalboje tas vadinasi „swinstwo“... [6] Praneškite apie tai ponui Biržiškai ir paprašykit, kad gražiau Lietuvos kultūrą atstovautų... Aš ne pašlemėkas, kad norėčiau tokią kiaulybę toleruoti... Tai mano paskutinis žodis, kurio neatmainysiu! Apie tai žinokit...

Spaudžiu Jūsų ranką širdingai.

Jūsų J. A. Herbačevs

—

*) Priversti Lietuvą būti Prancūzijos (na, ir Lenkijos) bernu - už tai moka frankais! Nusistatyti prieš Vokietiją ir Rusiją - „šventas Vatikanas“ to reikalauja...

KOMENTARAI

[1] Vytautas Steponaitis (1893-1957), karininkas, žurnalistas, tuo metu dirbęs Lietuvos kariuomenės Generalinio štabo Spaudos ir švietimo skyriuje.

- [2] Adalbertas Staneika (1885–1962), Lenkijoje gimęs dailininkas, tapytojas, diplomatas. 1921–1930 m. dirbo Lietuvos pasiuntinybėje Romoje. Dailininkas iliustravo Juozapo Albino Herbačiausko knygą *Erškėčių vainikas* (1908), yra nutapęs rašytojo portretą.
- [3] E tutti quanti *ital* = ir visi jie.
- [4] Mykolas Biržiška (1882–1962), literatūros istorikas, nepriklausomybės akto signataras; nuo 1922 m. vasario 16 d. dirbo Lietuvos universitete Humanitarinių mokslų fakulteto ordinariiniu profesoriumi, 1922 m. buvo fakulteto dekanas. MB einant dekanų pareigas, 1923–1932 m. fakultete JAH dėstė lenkų kalbą ir literatūrą.
- [5] Kalbama apie Vytauto Didžiojo universitetą Kaune, tuo metu vadintą Lietuvos universitetu.
- [6] „Swinstwo“ *lenk* = niekšybė.